

Здирко Н.Г.

Вінницький національний аграрний університет

КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ В УКРАЇНІ

Контроль за формуванням та використанням бюджетних коштів є одним з інструментів регулювання економіки країни в цілому. Перевірки з боку державних органів мають сприяти успішній реалізації державної політики та унеможливити випадки розкрадання державного майна та порушення бюджетного законодавства.

Сьогодні, в умовах кризи це питання є особливо актуальним, оскільки підвищується кількість правопорушень в бюджетній сфері, що відповідно, зумовлює необхідність вдосконалення методології контролю за формуванням та використанням бюджетних коштів, а також розроблення системи показників ефективності його здійснення.

Оскільки фінансування з бюджету здійснюється на основі принципу плановості та цільового характеру, то одним із напрямків контролю за витрачанням бюджетних коштів є перевірка правильності складання кошторису, законності та обґрунтованості видатків, а також цільового використання бюджетних коштів.

Що розуміти під терміном “нецільове використання бюджетних коштів”? Відповідно до статті 119 Бюджетного кодексу, нецільове використання бюджетних коштів – витрачання їх на цілі, що не відповідають бюджетним призначенням, встановленим законом про Державний бюджет України чи рішенням про місцевий бюджет, виділеним бюджетним асигнуванням чи кошторису.

На практиці мають місце факти кваліфікації нецільового використання бюджетних коштів розпорядниками бюджетних коштів та фінансовими і контролюючими органами лише як використання бюджетних коштів у

невідповідності до кошторису в частині недотримання вимог економічної класифікації видатків. Зазначене призводить до уникнення учасниками бюджетного процесу відповідальності за використання бюджетних коштів у невідповідності до встановлених бюджетних призначень чи виділених бюджетних асигнувань. [3]

Нецільове використання бюджетних коштів є бюджетним правопорушенням. Але чи класифікується як правопорушення “неефективне використання бюджетних коштів”?

Методологічна рада Головного контрольно-ревізійного управління повідомляла підрозділи ДКРС, що неефективне використання бюджетних коштів не може трактуватися, як бюджетне правопорушення. В першу чергу тому, що законодавчого визначення неефективного використання бюджетних коштів в даний час немає. А тому на сьогодні “неефективне використання бюджетних коштів” доцільно трактувати не як операцію з їх обігу, а лише як оцінку того, що бюджетні кошти не були витрачені раціонально і економно [1].

Контроль за витрачанням бюджетних коштів здійснюють Контрольно-ревізійна служба, Рахункова палата, а також фінансові управління та відділи.

Практика перевірок контрольно-ревізійними органами говорить про системність та повторюваність бюджетних правопорушень, а результати проведених контрольних заходів засвідчують продовження негативної практики незаконного та нецільового використання бюджетних коштів.

На сьогодні необхідно удосконалювати механізм контролю за формуванням та використанням бюджетних коштів, а також посилити відповідальність за здійснення бюджетних правопорушень.

Про низький рівень фінансово-бюджетної дисципліни свідчить також допущення замовниками товарів, робіт і послуг численних порушень вимог встановленого порядку здійснення закупівель за державні кошти без проведення тендерних процедур.

Результатом порушень положень нормативних актів, договірної та розрахункової дисципліни є також безпідставне завищення кредиторської

заборгованості за розрахунками з фізичними та юридичними особами.

Поширеним залишається заниження в обліку вартості активів та утворення лишків грошових коштів і товарно-матеріальних цінностей, а також використання державних коштів без встановлених конкурентних процедур, що створює умови для зловживань та корупції.

Державною контрольно-ревізійною службою, в межах наданих їй прав і повноважень, вживаються відповідні заходи за результатами перевірок. Прикладом може бути притягнення керівників до дисциплінарної та матеріальної відповідальності, а також звільнення із займаних посад, що є ефективним засобом в боротьбі з бюджетними правопорушеннями.

Побудувати ефективну систему фінансового контролю в Україні, яка б забезпечувала стабільний стан фінансово-бюджетної дисципліни в регіонах, можливо лише при наявності ефективно функціонуючої системи внутрішнього контролю в органах місцевої влади на всіх рівнях, тобто системи муніципального фінансового контролю. З цією метою необхідно розробити та схвалити на законодавчому рівні оновлену сучасну модель системи фінансового контролю в Україні. [2]

Отже, система контролю за формуванням і використанням бюджетних коштів є важливим джерелом поповнення державного бюджету, а тому потребує якісного доопрацювання паралельно з вдосконаленням законодавчої бази та обґрунтуванням термінологічного апарату.

Література

1. http://www.marazm.org.ua/budzet/26_11.html
2. Леонтович С.П. Напрями розвитку фінансового контролю за використанням бюджетних коштів. // Економіка АПК. – 2008. – № 24. – С.31-34
3. Про надання роз'яснення щодо поняття “нецільове використання бюджетних коштів”. Лист Міністерства фінансів України № 31-09030-07-05 від 15.06.2009 р.